

דבר ישי"ח

ממון שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פשט על התורה

"ויפקוד אותם משה ע"פ ה"."

פירש"י אמר משה לפני הקב"ה האיך אני נכנס לתוך אהליהם לידע מנין יונקיהם א"ל הקב"ה עשה אתה שלך ואני אעשה שלי הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו וב"ק יוצאה מן האהל ואומרת כך וכך תינוקות יש באהל זה לכך נאמר ע"פ ה', וכ"ה במדרש פ"ג סי' ט'. ויל"ע אם אפשר כך לספור למה ה' צריך כלל לספור הרי ברוה"ק יכול לדעת מנין כולם ומשמע דהמצוה דוקא למנותם כמ"ש פקוד וגו' וברמב"ן (לעיל א' מ"ה) הביא מדרש גבי ישראל לא תהי' אומר לראש המשפחה כמה במשפחתך כמה בנים יש לך אלא כולהון יהון עוברין לפניך באימה ובכבוד ואתה מונה אותם וכו' ע"ש ומסתמא ה"ה בלויים ועי' במנחות כ"א ב' תד"ה כל שגם הלויים בכלל כל העובר על הפקודים שגם הם עברו רק לבדם. ויתכן שאין כונת חז"ל שמ"ר לא מנה כל הלויים דבודאי מנה כולם אלא שנתקשה איך ידע כמה תינוקות יש בכל אהל שאין להם דעת לבא לפניו ולא בכל בית נמצא מי שיגיד לו כמה תינוקות יש ולכן רוה"ק ה' אומר לו בכל אהל כמה תינוקות יש וידע לבקשם ולמנותם [אאמו"ר זללה"ה השיב שלא משמע כן רק כאן כיון שהי' ע"י הב"ק ה' כך המצוה].

דרש על התורה

"נחשון בן עמינדב". בן רם בן חצרון בן פרץ בן יהודא (מגילת רות).

"אלישמע בן עמיהוד". בן לעדן בן תלח בן רפח בן בריעה בן אפרים (דה"א ז').

(למכסה עתיק)

על ההפטרה

"והי' מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר".

ובימא כ"ב ב' פריך כתיב והי' מספר וגו' וכתב אשר לא ימד ולא יספר ל"ק כאן בזמן שישראל עושיין רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל כו'. וצ"ע מאי פריך הא שפיר מתפרש קרא כפשוטו שמספר בני"י יהי' מספר כזה שלא יוכלו לסופרו, ועוד מאי משני כאן בזמן כו' סכינא חריפא מפסקא קראי ואיך אפשר לפרש רישא דקרא כשאין עושיין וסיפא כשעושיין. ונראה דתיבת מספר קשיא להו שהוא מיותר דהו"ל לכתוב והיו בני"י כחול הים וגו' ולכך פי' דה"ק והי' מספר בני"י מה שהיום הם מספר בני"י יהי' לע"ל כחול הים אשר לא ימד וגו', וכמו סיפא דקרא והי' במקום אשר יאמר להם לא עמי וגו', ולכך שפיר קאמר דרישא בזמן שאין ישראל עושיין רש"מ וסיפא כשעושיין דהיינו לע"ל.

(טעמא דקרא)

שו"ת בעניני הפרשה

ש. באבן עזרא במדבר ג', מה', גבי פדיון הבכורים כתב וז"ל יש מכחישים אמרו מזה נלמוד כי פדיון כל בכור ה' שקלים, ואינה ראייה כי זאת מצוה בפ"ע והאמת דברי קבלה (ע"כ). והיינו דמכאן אין ראייה לכל פדיון בכור בה' סלעים, אלא הוי דברי קבלה, וצ"ל דהא מקרא מלא הוא בפ' קרח (יח', טז) דפדיון הבן בה' סלעים, ומה צריך לראיות מכאן ולדברי קבלה.

ת. רבים כבר הקשו זה, ואולי הכונה מהיכן ידעו זה לפני מעשה קרח.

ש. במשאות המשכן מי נשא את הכיור, דבפסוקים לא נזכר בזה כלל.

ת. כתבתי בזה בברייתא דמלאכת המשכן והבאתי ראשונים.

(שיח התורה ח"ב)

ש. במדבר א' ב' פרש"י וז"ל לבית אבותם מי שאביו ואמו משבט אחר יקום על שבט אביו עכ"ל, וצ"ב בגמ' ב"ב (ק"כ א') מבואר דלא התחתנו שבט עם שבט.

ת. זה רק אחרי שאמר הקב"ה ולא תסוב נחלה.

(תשובות הגר"ח)

יומא טובא לרבנן
יצא לאור במהדורה מורחבת
ספרו של רבינו שליט"א
"טעמא דקרא"
ניתן להשיג:
בבית רבינו שליט"א

דבר העורך

בפרשת השבוע נמנים שמות ראשי המטות של השבטים ואלה שמות האנשים אשר יעמדו אתכם וגו' ומובא בספר **"שיח הפסח"** (סימן ל"ה סק"ו) וז"ל: כידוע רבינו שליט"א מקפיד מאד בענין שמות, שכל שם שאין מקורו מהתנ"ך, או שאינו מוזכר בחז"ל או ב"בית שמואל", או שם שמפורסם בכל הדורות שנקראו כן, אין זה שם, ומעשים בכל יום שרבינו מורה לאנשים שנקראים בשמות חדשים (כגון זוהר או שירה וכו') שיחליפו את שמם.

ומקורו של רבינו הוא מהמדרש רבה (ויקרא) **"בשביל ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים שלא שינו את שמם"** וכו', וכן מהמדרש (בראשית רבה) **"ר' יוסי אומר הראשונים על ידי שהיו מכירים את ייחוסיהם היו מוציאים שמן לשם המאורע אבל אנו שאין אנו מכירין את ייחוסינו אנו מוציאים לשם אבותינו"** וכו'.

ואמר רבינו **"שמות שמצאנו שכתוב בגמ' שהתנאים ואמוראים נקראו בזה אפשר לקרוא כן אבל להמציא שמות חדשים כמו שיש הרבה היום, זה לא ראוי וזה הראיה מהמדרש"**. ועוד הוסיף רבינו **"מה שמצינו בדורות הקודמים שקראו מדעת עצמם, כנראה היה להם סיבות שקראו, ועל זה א"א להקשות, ובאמת היו שמות שנתחלפו מהגויים, אבל מה שבזמנינו קוראים שמות מדעת עצמם זה אין ראוי לעשות. שהרי חז"ל אמרו לקרוא על שם אבותינו, ולא שמענו דבר כזה, וחלילה להמציא, והיום נעשה הדבר שכל אחד בודה שם מלבו וקורא כך"**. עכ"ל.

ומובא ברש"י על הפסוק (א' י"ח): **"ויתלדו על משפחתם"** הכילו ספני ייחוסיהם ועילי חזקת ליתקס, כל אחד ואחד, להתייחס על השבט, ובזכות זה שעם ישראל לא ישנה משמות אבותיו נזכה לגאולה השלימה במהרה.

בכרכת עט 1986

יחסי 1986

גליון זה יוצא לע"נ ר' אליעזר חיים ב"ר יצחק נח ז"ל אבי-לב נלב"ע א' דחודש סיון תשס"ז

שו"ת בעניני שמות הכתובים במגילת רות

ש. האם ראוי לקרוא לבת בשם "נעמי".

ת. לגבי השם "נעמי" מובא שם מעשה באחד שהגיע לפני מרן הגרא"מ שך זצ"ל בטענה שאמרו לו שאשתו הנקראת "נעמי" תשנה את שמה משום דכתיב "אל תקראנה לי נעמי" (רות א', כ'). והשיב לו מרן הרב שך זצ"ל כי אין לו ידיעה בשמות, אבל לומר כן כנ"ל הוא דבר חדש ואינו נכון, ומ"מ יעץ לו לשאול את מרן ה"קהילות יעקב" זצ"ל, והשיבו כי הדבר אינו נכון, ויש הרבה "נעמי" אשר ב"ה חייהם כדת בלא פגע-ואמר רבינו וזה נכון.

ש. הנה כשנולדה רות, ניתן לה שמה ע"י אביה, עגלון מלך מואב שאינו מזרע ישראל. וחזינן שגם לאומות העולם מזמין הקב"ה בפיהם את השם בו יקראו לבניהם. והוא חידוש גדול. האמנם כן הוא?

ת. כמדומה שכתחילה לא היה שמה כן כדאיתא בזוהר (חדש רות ע"ט א') דמקודם שנתגיירה היתה נקראת "גילית".

ש. האם ראוי לקרוא לבת בשם "גילית" והרי בזוהר חדש (רות ע"ט א') איתא דמקודם שנתגיירה היתה רות נקראת גילית (ודלא כמהרש"א כבא בתרא י"ד, ב' דשם "רות" היה לה עוד בגייתה).

ת. אין ראוי לקרוא בשם זה.

ש. האם ראוי לקרוא לבן בשם "רם".

ת. השם "רם" לבן (הנזכר בסוף מגילת רות) הוא שם כשר וישר.

ש. האם ראוי לקרוא בשם "אלימלך", כיון שהיה בעלה של נעמי והורע מזלו.

ת. מגדולי הדור היה כמו שאמרו בבבא בתרא צ"א, א' וכבר נתכפר לו במיתתו ברעב.

ש. האם ראוי לקרוא בשם "בועז", אף שמתו לו כל ס' בניו (בבא בתרא צ"א א').

ת. קורין על שמו, כי אחר כך היה לו כנגד כולם.

רבינו קרא שם בתו "רות", שנולדה לפני חג השבועות, וכך אמר לו אביו מרן בעל הקה"י זצ"ל לעשות.

(שמות בארץ)

שו"ת בעניני חג השבועות (הובא בקונטרס "פסקי שמועות")

ש. אם מחמת הלימוד בלילה ימעט בלימודו ביום ויצא שילמד פחות זמן מאשר אם ילך לישון בלילה וילמד ביום.

ת. המנהג ללמוד בלילה ועדיף הלימוד בלילה.

ש. הנייעור כל הלילה ובבוקר כשמגיע זמן התפילה רואה שלא יוכל לכוון טוב בתפילה, האם יכול ללכת לישון אחר עלות השחר ויתפלל במנין מאוחר יותר.

ת. מותר (אבל יותר ראוי להתפלל ותיקין).

ש. האם לברך ברכת שהחיינו בקריאת מגילת רות, שזה לא הוזכר בשאר הפוסקים, (מלבד מעשה רב להגר"א).

ת. יש לברך ולא דמי לכל מפטיר שנוהג תמיד ואינה באה מזמן לזמן, משא"כ קריאת ה' מגילות אף דחובת ציבור הוא וכחובת קריאת

התורה אך מכל מקום מנהג זה הוא דוקא בקריאת ה' מגילות וקריאת מגילות אלו נוהגות רק מזמן לזמן, נמצא שהמנהג של מצוה זו הוא בגדר חובה הבאה מזמן לזמן.

ש. האם בשבועות כשהיה נעור כל הלילה מברך ברכת המפיל קודם שהולך לישון או לא.

ת. לא אומרים המפיל ביום.

ש. האם כשנמנס קצת בהלל בשבועות יצטרך לחזור שהרי המ"ב בסימן תפ"ח סק"ב ובשעה"צ שם סק"ב כתב דביו"ט שגומרים את הלל יש להלל דין כמו קריאת המגילה כדמוכח במגילה יז.

ת. אם במצב שמוכן הענין יצא ידי חובה.

ש. ישן ביום והוריד מעליו את הטלית קטן לפי המבואר במ"ב סימן ח' סק"מ"ב משמע שלא לברך, ומהנכון ללבוש בשעת השינה,

עיי"ש, האם יכול לפטור את הטלית קטן ע"י הטלית גדול בברכה.

ת. יכול ויכוין בברכה על הט"ג לפטור את הטלית הקטן, ואח"כ יכול להסיר הטלית גדול מעליו.

ש. במשנ"ב ספ"ט סק"ב כתב שמים מותר לשתות מעלות השחר ועד התפילה אבל קפה ותה ישתה רק בלי חלב וסוכר משום שעם חלב וסוכר זה דרך גאווה, האם זה גם בימינו.

ת. טוב להזהר.

ש. אם אכל מיני מזונות או שתיה ולא בירך ברכה אחרונה מכיון שרצה להמשיך לאכול בהמשך אך נרדם מה הדין לגבי אם רוצה לאכול שוב.

ת. תלוי אם זה שינת קבע צריך לברך שוב ואם זה שינת עראי לא צריך לברך שוב.

(דיני הנייעור בלילה)

ניתן לשלוח בקשה להצטרפות קבועה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל עובדות מרבינו שליט"א (ממקור ראשון בלבד) וכן מכתבים עם תשובות כדי שנוכל לפרסמם ולזכות את הרבים.

הערות והארות יתקבלו בברכה 057-3145900 ניתן להנציח לע"נ לרפואה ולהצלחה